

Planeeringu koostaja seisukohad Maaeluministeeriumi 18.11.2020 kirjaga nr 4.1-5/1246-4 esitatud seisukoha/ettepanekute osas.

Maaeluministeerium kooskõlastas Viljandi valla üldplaneeringu alltoodud märkustega, mille kohta annan oma kommentaari.

PlanS § 85 lg 3 kohaselt, kui kooskõlastamisel ei viidata vastuolule õigusaktiga või maakonnaplaneeringuga, loetakse üldplaneering kooskõlastatuks. Kuna Maaeluministeerium ei ole viidanud sellistele vastuoludele, siis tuleb nimetatud sätte alusel lugeda üldplaneering Keskkonnameti poolt kooskõlastatuks sõltumata muudest esitatud ettepanekutest.

Üldplaneeringu seletuskirjas on märgitud, et üldplaneeringu oluliseks ruumilise planeerimise lähtekohaks elu- ja ettevõtluskeskkonna, taristu ja teenuste planeerimisel on Viljandi maakonna elanike arvu vähenemise tendents. Eesti taasiseseisvumise ajal alates 1991. aastast on Viljandi maakonna elanike arv kahanenud 65 000 elanikult 46 000 elanikuni ehk ligi ühe kolmandiku võrra. Statistikaameti andmetel on Viljandi linna kui maakonnakeskuse elanike arv 17 100 inimest. Seega elab väljaspool Viljandi linna u 32 000 inimest, kellest omakorda u 43% (13 700 inimest) elab Viljandi linna ümbristavas Viljandi vallas.

Üldplaneeringu seletuskirjas on märgitud, et üldplaneeringu üheks eesmärgiks ei ole mitte niivõrd uute elamupiirkondade kavandamine, vaid kahaneva elanikkonnaga piirkonna planeerimise tingimustes olemasolevate asumite elukeskkonnateenuste parem planeerimine ja tagamine.

Maaeluministeerium keskendub üldplaneeringu kohta seisukoha kujundamisel põllumajandusmaa, eelkõige väärtusliku põllumajandusmaa, kasutusega seotud küsimustele. Üldplaneeringu seletuskirja jaotises 3.2.2.5 „Põllumajandusmaa“ märgitu kohaselt määratakse põllumajandussaaduste tootmiseks kasutatavale haritavale maale ja loodulikule rohumaaale, sealhulgas ka väärtuslikule põllumajandusmaale, põllumajandusmaa juhtotstarve. Väärtuslike põllumajandusmaade kaitse- ja kasutustingimused on toodud üldplaneeringu jaotises 3.3.7 „Väärtuslik põllumajandusmaa“.

KSH aruande eelnõu peatükis „Väärtuslikud maastikud“ on järeldatud, et üldplaneering arvestab maakonnaplaneeringuga kehtestatud ruumilise arengu põhimõttega, mille kohaselt tagatakse väärtuslike põllumajandusmaade sihipärane kasutus kooskõlas nende kohta seatud üldiste kasutustingimustega. KSH hindaja on leidnud, et üldplaneeringuga pakutav korrektsioon väärtuslikes maastikes on põhjendatud.

Maaeluministeerium on seisukohal, et nimetatud jaotistes määratud väärtuslikud põllumajandusmaad ja nende kohta seatud kaitse- ja kasutustingimused on veenvad ja väärtuslikku põllumajandusmaad reaalselt kaitsvad ning üldjuhul kooskõlas Maaeluministeeriumis ette valmistatud väärtuslikku põllumajandusmaad käsitlevas seaduse eelnõus (eelnõu on Vabariigi Valitsuse menetluses ja loodetavasti jõuab see käesoleval aastal Riigikogu menetlusse) kavandatud eesmärgi ja põhimõtetega.

Väärtuslikud põllumajandusmaad on kantud üldplaneeringu ruumilisi väärtusi kajastavale kaardile (üldplaneeringu lisa 1.5). Nimetatud kaardi alusel tehtud analüüsi kohaselt on Viljandi vallas u 32 650 hektarit väärtuslikke põllumajandusmaid. Põllumajandusuuringute Keskuse poolt välja töötatud põllumajandusmaa massiive, sealhulgas väärtuslikke põllumajandusmaid, kajastava esialgse kaardikihi andmetel (2017. aasta seisuga) on Viljandi vallas väärtuslikke põllumajandusmaid u 32 760 hektarit. Üldplaneeringus väärtuslike põllumajandusmaade vähenemine on seega u 110 hektarit ehk 0,3%

võrra. Nimetatud vähenemise on põhjustanud viimastel aastatel toimunud maa kasutuse muutused. Üldplaneeringu seletuskirjas on veenvalt põhjendatud alternatiivide puudumist, mistõttu on kavandatud elamuehituse ja muude ehitiste rajamine tiheasustuse alade, eelkõige Viljandi linna, lähistel paiknevatele viljakate muldadega põllumajandusmaadele.

Üldplaneeringu jaotises 3.3.7 „Väärtuslikud põllumajandusmaad“ on aga maakasutuse- ja kaitsetingimusega märgitud, et väärtuslikku põllumajandusmaad võib metsastada, kui kõlvikuna on tegemist loodusliku rohumaa ja see piirneb valdavas ulatuses matsamajandusmaaga ja/või asub rohevõrgustiku alal. Märkime, et väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõu kohaselt peab üldplaneeringuga ette nägema, et väärtuslik põllumajandusmaa ei tohi looduslikul põhjusel ega inimtegevuse tulemusel metsastuda. Seejuures on erandiks üksnes poolloodusliku koosluse esinemisala või marja ja viljapuuaiad. Lisaks võib üldplaneeringuga lubada, et väärtuslikku põllumajandusmaad võib kasutada taimlana, puukoolina või kuni viie aasta vanuse raieringiga puude ja põõsaste kasvatamiseks.

Siinjuures aga rõhutame, et looduslik rohumaa on võrreldes metsamaaga suurema elurikkuse ja loodusliku mitmekesisusega ning pakub rohkem ökosüsteemi hüvesid (looduslik tolmeldamine, kahjuritõrje jms). Elurikkuse mõistes tasub silmas pidada, et nõ noorel metsal ei ole looduse ringkäigule samaväärset väärtuslikku mõju kui on vanal metsal. Eestis on looduslike rohumaid ebapiisavalt ning rohevõrgustikus tuleb tagada looduslike rohumaaade sidusus. Looduslikud rohumaad metsamaade vahel suurendavad maastikulist mitmekesisust. Seda seisukohta kinnitab 2019. aastal Eesti Maaülikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituudi teadlaste uuring „Põllumajandusmaa mitmekesisus“, mis on leitav aadressil <https://www.agri.ee/sites/default/files/content/uuringud/uuring-2019-pollumajandusmaa-mitmekesisus.pdf>. Oleme seisukohal, et Eestimaa kõrge metsasuse juures tuleks ilmtingimata ka üldplaneeringu kaudu rakendada meetmed, mis oleksid suunatud rohumaaade säilitamisele.

Maaeluministerium kooskõlastab Viljandi valla üldplaneeringu ja selle KSH aruande eelnõu eeldusel, et üldplaneeringu koostajad hindaksid loodusliku rohumaa metsastamise vajalikkust ja sellega seotud võimalikke tagajärgi ja mõjusid elurikkuse ja maastikulise mitmekesisuse säilitamise seisukohalt.

Planeeringu koostaja seisukoht:

Üldplaneeringu seletuskirja on korrigeeritud. Väärtusliku põllumajandusmaa maakasutuse- ja kaitsetingimusi on muudetud. Loodusliku rohumaa metsastamise lubatavus on muudetud ja Maaeluministeriumi kirjas toodud põhjendusi arvestades sõnastatud alljärgnevalt:

- Väärtuslikku põllumajandusmaad võib metsastada, kui kõlvikuna on tegemist poolloodusliku kooslusega ja see piirneb valdavas ulatuses matsamajandusmaaga ja/või asub rohevõrgustiku alal.

Lisatud on taimla, puukooli või kuni viie aasta vanuse raieringiga puude ja põõsaste kasvatamise lubatavus väärtuslikul põllumajandusmaal.

Vallavalitsuse seisukoht: teadmiseks võetud, toetada planeeringu koostaja seisukohta.

Maaeluministerium tänab ja tunnustab Viljandi valla üldplaneeringu koostajaid senise hea koostöö eest ning eeldab selle jätkumist ka tulevikus, et tagada ühiste eesmärkide täitumine põllumajandusmaa kaitseks ja maaelu terviklikuks arenguks.